

НАПРЯМ 3. РОЗВИТОК КОМУНІКАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-400-2-4>

СУЧАСНИЙ ТЕАТР УКРАЇНИ: ІМЕРСИВНО-ПУБЛІЦИСТИЧНІ АКЦЕНТИ

Галацька В. Л.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології та перекладу
Українського державного університету науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

Український театр художньо моделює трагічну воєнну дійсність в умовно-подієвих формах, новаторських жанрових утвореннях, яскравих режисерських та акторських рішеннях. Сучасні сценічні пошуки в Україні ґрунтуються на новітній інтерпретації класики. Так, відомий київський режисер Іван Уривський на сцені Національного академічного українського драматичного театру імені І. Франка втілює нову, метамодерну концепцію бачення буття у виставах «Конотопська відьма» та «Сватання на Гончарівці». Цікаві творчі пошуки відбуваються в театрах Львова та Івано-Франківська, Херсона та Дніпра. Цілком слушно, що розмаїття творчих експериментів на театральних сценах України потребує професійного медійного висвітлення. Адже вербально-візуальна інтерпретація концептів театральної дійсності повинна бути адекватною жанру сценічного твору, епосі, засобом акторської виразності.

У сучасній теорії соціальних комунікацій активно презентується дефініція «імерсивна журналістика». Американські науковці Френк Біюкка, Бен Делані у 1995-му році запропонували цей термін у праці «Комунікація в епоху віртуальної реальності». Виходячи з англійського перекладу слова, автори окреслюють імерсивність як стан, у якому «віртуальне середовище занурює сприйняття користувача у стимули, згенеровані комп'ютером» [1, с. 59]. Відомі дослідники Боб Г. Утмер та Майкл Дж. Зінгер розглядають стан імерсивності у віртуальному середовищі як інтерактивний, тобто реципієнт включається у взаємодію з середовищем, у якому перебуває [2, с. 227].

О. Кирилова ґрунтовно опрацювала це поняття, трактуючи його в аспекті диджиталізаційному як «виклад історії з максимальним заглибленням аудиторії в сутність події, що розгортається» [3, с. 48].

Розвиток сучасного українського театру епохи глобалізації відбувається в координатах інтерактивності, є імерсивним за своїм смисловим наповненням. Цілком слушно німецький теоретик К. Бальме окреслює його як «мистецьку медію» [4, с. 17]. Публіцистична реценція сценічного мистецтва відображає імерсивні театральні техніки в аналітично-образній презентації, у жанрових модифікаціях рецензії, огляду, інтерв'ю. Відомі критики О. Саква, І. Чужина, Л. Олгаржевська, А. Підлужна, В. Котенок інтерпретують театральне буття у сценічних концептах запропонованих обставин, умовності театральної дії, історії буття сценічного персонажа. Підґрунтям для театрознавчо-публіцистичного аналізу вистав виступають відомі сценічні постановки театрів України з імерсивним наповненням, де сценічну дію органічно доповнює відеоряд з технологією 3D. Так, першою експериментальною виставою цього напрямку був «Хозарський словник» Б. Нушича, поставлений у Національному центрі театального мистецтва імені Леся Курбаса (м. Київ). Ґрунтовні театрознавчі висновки про імерсивну виставу подали на сторінках спеціалізованого часопису «Кіно-театр» Л. Брюховецька та Ю. Швець.

Цікаві аспекти людського буття, занурені у стилістику імерсивності, представлені, наприклад, у виставах знакового для сценічного простору України театру одного актора «Крик», головним виконавцем у якому, режисером, сценографом є народний артист України, лауреат Національної премії імені Т.Г. Шевченка Михайло Мельник. Ще в далекому від імерсивності 1997-му році митець інсценізував оповідання М. Коцюбинського «Що записано в книгу життя», відтворивши трагічну картину існування бідної селянської родини у виставі «Гріх». Вона здобула вищу мистецьку відзнаку України. Актор перевтілювався в образ бабусі, змалювавши своїм голосом трагічні емоції, інтонації відчаю старої людини, представивши унікальний звукоряд. Таким чином він ствердив імерсивність як стильову ознаку свого сценічного твору, як маркер його мистецької цінності й глядацької любові. Найбільш органічно, через прийом занурення у сценічну канву, багатоканальність передачі авторської ідеї феномен цього твору інтерпретований у телевізійних програмах (канал1+1), передачах Українського радіо.

Сучасні вистави найвідоміших українських театрів Києва, Львова, Івано-Франківська, Херсона, Дніпра сьогодні формують засобами сценічної умовності імерсивність сприйняття у театального глядача. Це класична вистава «Хазяїн» за І.Карпенком-Карим у Київському академічному театрі на Подолі, вистава «Гуцульське весілля» Івано-

Франківського національного академічного музично-драматичного театру імені І. Франка, документальна драма «Край» за п'єсою Л. Красніченко Дніпровського національного академічного українського музично-драматичного театру імені Т.Г. Шевченка.

Різноманітність артикуляції смислів людського буття в українському театрі відбувається в імерсивних техніках, що підтверджують ефективність міждисциплінарного підходу до проблеми. Публіцистична інтерпретація сценічного буття націлена викликати ефект присутності глядача у сценічній події, його співучасті у виставі, залученні сучасних вербально-візуальних засобів для багатоканального сприйняття сценічного твору, який набуває ознак медійності, поліаспектності трактування.

Література:

1. Biocca F., Delaney B. Immersive virtual reality technology. LEA's communication series. Communication in the age of virtual reality. Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., 1995. P. 57–124.

2. Witmer B. G., Singer M. J. Measuring Presence in Virtual Environments A Presence Questionnaire. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*. 1998. Vol. 7. Issue 3. P. 225–240.

3. Kyrylova O. Immersive journalism: the factors of effective functioning. *Communications and Communicative Technologies*. 2019. Issue 19. P. 48–55.

4. Бальме К. Вступ до театрознавства. Львів : ВЛТД «Класика», 2008. 270 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-400-2-5>

РОЛЬ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Єфтєні Н. М.

кандидат політичних наук, доцент,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Національного університету «Одеська морська академія»

м. Одеса, Україна

У формуванні інформаційного суспільства комунікативна культура відіграє важливу роль, оскільки впливає на поведінку особистості в різних сферах життєдіяльності суспільства. Комунікативна культура